

Několik poznámek k obranné operaci armády

Generálporučík

Ladislav Kolovratník

Zkoumáme-li důsledně pravděpodobný charakter příští možné války v našich podmínkách, to znamená na západoevropském válečném frontu, dojdeme k závěru, že rozhodných cílů lze dosáhnout pouze útočnou operací v rámci frontu. Proto nelze hovořit na tomto důležitém válečném o obranných operacích. Ovšem ani zde není vyloučena armádní obranná operace v rámci útočné operace frontu, což se jistě odrazí na charakteru této armádní operace.

Na podřadných směrech nebo válečnících nelze vyloučit frontové obranné operace. Ovšem za takové nelze pokládat západoevropské.

I. Zásady obranné operace

1. Podmínky přechodu armády do obrany v průběhu frontové operace a jejich vliv na organizaci operace

Armádní obranná operace může podle mého názoru vzniknout v rámci frontové útočné operace za těchto podmínek:

- mění-li se směr rozhodující činnosti vojsk frontu, vznikne-li přitom nutnost dočasného překrytí boku a nelze-li to řešit útočnou formou;

- je-li v útočné operaci frontu třeba překrytí hranice s neutrálním státem;

- v případě, že úder raketových zbraní s jadernou náloží byla armáda natolik oslabena, že není v dané situaci schopna pokračovat v útočné operaci. Přechod bude rovněž dočasný pouze do doby patřičného doplnění;

- konečně při odražení silného protiúderu nebo protiútoky nepřítele.

Nejsou vyloučeny ani případy, kdy se bude armáda současně na některém směru bránit a na jiném pokračovat v útoku. Zde je rozhodující, zda hlavní síly armády se brání, pak je na místě hovořit o obranné operaci, nebo útočí, pak jde o útočnou operaci.

Cíl obranné operace bude v každém případě dočasný jev. Bude vznikat na našem pravděpodobném válečném frontu v rámci frontové útočné operace tehdy, když armáda dostane úkol, který za dané situace nemůže řešit útokem.

Je samozřejmé, že přechod do obrany nebude současný. Vzhledem k tomu, že půjde vždy o vynucený přechod do obrany, dá se předpokládat, že část sil armády k okamžiku přechodu bude útočit, část může obklíčit část nepřítele, část může odcházet a část sil může vést boj s nepřátelskými vý-

sadky. Bude tedy armáda přecházet do obrany za velmi složité situace. Proto nelze očekávat, že by se vytvořila souvislá, přímá fronta. Naopak, lze očekávat nesouvislou a po jednotlivých směrech velmi lámanou linii fronty.

Za takové situace velení bude velmi obtížné. Zabezpečení tvrdého a nepřetržitelného velení bude klást zvýšené požadavky na štáby i na spojovací orgány.

Domnívám se, že za těchto okolností již nelze kromě obrany proti neutrálnímu státu uvažovat o přechodu armády do obrany mimo dotyk s nepřítelem, hovořit o předpolí, úderech před přední kraj apod.

Při oboustranném používání zbraní hromadného ničení bude přechod do obrany jen vynucený a dočasný. Proto bude nutno organizovat přechod do obrany rychle a úkoly v obranné operaci řešit v co nejkratší době, aby nebyl ohrožen útok vojsk na sousedním směru. Málo rozhodná činnost jak při přechodu do obrany, tak při vedení obranné operace, by mohla způsobit odryv útočících vojsk na značnou hloubku, což by si mohlo vynutit zasazení dalších sil k jejich překrytí a znamenalo by v každém případě další oslabení frontu.

Pro přechod do obrany za tak složité situace nelze vymyslet nějakou šablonu.

Bude-li armáda útočit ještě ve dvou sledech, může přechod do obrany být organizován tak, že druhé sledy a zálohy pod překrytím prvního sledu zaujmou obranu k přehrazení důležitých směrů a připraví na hlavní směry protiztíže a protiúder.

První sledy pak odejdou s bojem na křídlech nebo do mezer a po uspořádání budou se připojit k protiúderům nebo se využijí k narůstání sil při přechodu do útoku.

Někdy může být výhodnější, aby první sled pod přikrytím úderů ZHN a palby druhého sledu přešel na důležitých směrech do obrany s využitím záloh (protitankových, ženijních) a druhý sled se připravil v hloubce k provedení protiúderů na pravděpodobné směry útoku nepřítele.

Konečně může nastat i případ, kdy armáda v okamžiku přechodu nebude mít druhého sledu. Tento případ bude vyžadovat značné vypětí od velitelů, štábů i vojsk, poněvadž s organizací přechodu do obrany bude nutno současně řešit i vytvoření druhých sledů a jejich rychlou přípravu k provedení protiúderů. Ze tato otázka bude velmi složitá, zvláště v podmínkách používání ZHN, je samozřejmé.

Zmínil jsem se již v předchozím, že situace za přechodu do obrany bude velmi složitá. Bude charakterizována dočasnou převahou nepřítele na daném směru. Proto rozhodující úlohu při zabezpečení organizovaného přechodu do obrany budou hrát

- hromadné úder y raketových zbraní s jadernou náplní a ostatní ZHN na odpalovací zařízení ZHN nepřítele a jeho tanková uskupení,

- rychlá organizace paleb, založená především na úderech ZHN,

- rychlé vysunutí tankových jednotek na hlavní směry útoku tankových uskupení nepřítele,

- organizace protiztečí a protiúderů.

Pro přechod do obrany bude velmi výhodné, bude-li tanková divize v prvním sledu, poněvadž tato může ve velmi krátké době organizovat velmi silnou a proti ZHN velmi odolnou obranu a získat tak čas pro organizaci silného protiúderu a tím zabezpečit i rychlé zničení nepřítele a rychlé obnovení útoku.

2. Cíl obrany a úkoly vojsk

Cíl obranné operace bude určovat velitel frontu. Přitom bude vycházet ze situace, z důležitosti směru, ze situace nepřítele a hlavně sily jeho očekávaného úderu, ze sil armády, množství ZHN, klasických zbraní, z terénu.

Rovněž vzhledem k celkové situaci zváží možnost použití frontových prostředků, hlavně raket a letectva ve prospěch armády. Přitom je třeba si uvědomit, že front pokračuje v útoku a hlavní úkoly tyto prostředky budou jistě plnit ve prospěch útočících vojsk.

Třeba počítat se silným nepřítelem, který rozhodným protiúderem nebo protiúto-

kem se pokusí zmařit pokračování frontové útočné operace.

Proto třeba očekávat hromadné úder y ZHN, které budou využívat silná tanková uskupení, vysazování výsadků na křídlech i v týlu, snahu využívat mezery k rychlému proniknutí do operační hloubky s cílem odřezat komunikace útočícím svazkům frontu.

Na druhé straně ZHN obránci umožňují ničit nepřítele ještě v období příprav a na celou hloubku sestavy, umožňují i organizovaný přechod do obrany, jsou základem systému paleb a zvyšují aktivnost obrany, vyjádřenou manévrem druhých sledů a záloh, protiúder y a umožňují tak rychlé zničení nepřítele a pokračování v útoku.

Proto cílem obrany bude

hromadnými úder y ZHN, chemickými i klasickými zbraněmi zmařit protiúder nebo protiútok nepřítele, udržet důležité prostory, nedopustit hluboké vklínění nepřítele a zabezpečit tak rozvíjení útoku na směru rozhodující činnosti vojsk frontu.

Je-li obrana vynucena při střetném sražení armády, pak hlavním úkolem armády bude znemožnit nepříteli obchod křídel operačního uskupení armády a proniknout do hloubky. Armáda se musí snažit zavázat do boje hlavní síly nepřítele, vytvořit podmínky pro neúčinnější nanesení hromadných úderů ZHN po těchto silách a prostředcích ZHN a umožnit tak přechod do útoku nebo pokračování v útoku frontem na jiném směru.

V každém případě však zůstává rozhodujícím zničení nepřítele v co nejkratší době a přechod do útoku.

3. Charakteristické rysy obrany

Dříve se vycházelo ze souvislé fronty nebo alespoň z jednotlivých pásem obrany, boj se vedl nejprve v taktické a potom operační hloubce. Protizteče a protiúder y se vedly k obnovení obrany. Pak docházelo k přeskupení sil a přechodu do útoku.

Odolnost obrany musí být zabezpečena úder y raketových zbraní s jadernými náložemi a ostatních ZHN, úder y letectva a dělostřelectva a manévrem motostřeleckých i tankových jednotek. Cíli jinými slovy řečeno **základem obrany** je uskupení raketových vojsk, schopné nanést hromadný úder na nepřítele a uskupení tankových a motostřeleckých vojsk, schopné vést manévrovou činnost a zaujímající nejvážnější klíčové obranné rajóny na směrech útoku nepřítele, od jejichž udržení závisí odolnost operačního uskupení jako celku.

Proto se musí měnit i způsob vedení obranné operace, kde rozhodující bude:

- zmaření přípravy nepřítele k útoku (protiúderu) hromadnými údery ZHN, le-
tectva a dělostřelectva;

- rozražení nepřátelské sestavy a smělý
východ do boku a týlu nepřítele, to znamená

- vysoká aktivnost a manévrovost sou-
časné v celé hloubce sestavy. ZHN umož-
ňují zmaření příprav nepřítele skoro na
neomezenou hloubku. Budou proto také je-
jich údery základem protipřípravy.

Ovšem pod pojmem protipřípravy je tře-
ba chápat souhrn všech plánovitě sladěných
opatření, která se provádějí s cílem zma-
ření nepřátelského útoku.

Proto to nebudou pouze raketové a pa-
lebné údery, ale i různá jiná opatření, jako
protiradiotechnická apod. Čili třeba v to-
mto údobí využít veškeré formy bojové čin-
nosti, diverze apod. i veškerou techniku,
která se může na tomto úkolu podílet.

V období přechodu z útoku do obrany
bude nutno velmi rychle provést nutná pře-
skupení. Bude proto třeba plně využít ma-
névrových možností vojsk jak motostřelec-
kých, tak hlavně tankových. Organizace a
zabezpečení budou klást velké nároky na
štáby i vojska, poněvadž přechod bude pro-
bíhat pod údery ZHN nepřítele a v dotyku
s ním.

Je samozřejmé, že jako byla útočná ope-
race vedena po směrech, bude se přechod
k obraně provádět rovněž po směrech.
Ovšem rozdíl bude v tom, že v útočné ope-
raci byla iniciativa v našich rukou, proto
i volba rozhodujícího směru, což nyní se
bude snažit převzít nepřítel a pravděpodob-
ně bude vybírat směry, kde není naše hlav-
ní uskupení. Proto obrana bude charakte-
rizována ohniskovým přehrazením směrů
v různých hloubkách podle toho, jak se bude
bojová činnost vyvíjet. Vzhledem k vysoké
dynamičnosti možno očekávat v rámci ar-
mády všechny druhy bojové činnosti, které
velitel bude muset sladit k dosažení splnění
úkolu.

Obranná operace bude vedena na široké
frontě, poněvadž útočné pásmo armády se
v hloubce operace pravidelně rozšiřuje. Při
oboustranném používání ZHN třeba oč-
kávat oboustranná hluboká vklínění, na ně-
kterých úsecích fronty úpornou obranu,
jinde střetné boje nebo i útočnou činnost.

Některé svazky mohou být v té době
v týlu nepřítele a budou útočit do boků a
týlu hlavního úderného uskupení nepřítele.

Jiné svazky budou bojovat s nepřítelem,
který se vklíní do sestavy. Jiné budou ničit
nebo blokovat nepřátelské výsadky.

Proto nelze očekávat žádnou pravidel-
nost boje za přední kraj apod., ale téměř
současnou bojovou činnost na různých smě-
rech, v různé hloubce, vysoce dynamickou,
vytvářející velmi ostré až kritické situace.

Přitom stále důležitou otázkou bude boj
s druhými sledy a zálohami nepřítele na
velkou hloubku a zabránit mu tak naruš-
tání úsilí nebo přenos úsilí na jiné směry.

Vzhledem k tomu, že přechod do obrany
musí být proveden v krátké době a rovněž
úkol obranné operace musí být vyřešen co
nejrychleji, aby armáda mohla co nejdříve
pokračovat v útoku, vyniká do popředí po-
žadavek tvrdého velení a schopnost velitelů
všech stupňů iniciativně a rychle řešit úkoly
obrány s cílem co nejrychlejšího přechodu
do útoku.

4. Složení armády a zásady použití druhů vojsk

Složení armády bude záviset především

- na počtu raketových a ostatních ZHN,
- úkolu a

- podmínkách, za kterých přechází do
obrány.

Z rozhodnutí velitele fronty buď se slo-
žení armády nebude měnit, nebo v jiném
případě ty divize, které mohou pokračovat
v útoku, přejdou k sousední armádě a even-
tuálně svazky od druhého souseda mohou
přejít do sestavy armády.

Pravděpodobně budou dočasně armádě
odebrány některé posilové prostředky a na-
opak opět armáda může dostat protitankové
a ženijní prostředky.

Pokusím se ukázat možnosti armády při
přechodu do obrany na příkladu, který sa-
mozřejmě nemůže být brán jako nějaké
normy.

Vyjděme z reálných předpokladů. V po-
čátečním období války armáda pravděpodob-
ně přejde do útoku se svazky — 3 — 5 —
na mírových stavech. Týlové složky a ar-
mádní prostředky budou rovněž neúplné.
Počet posilových prostředků bude rovněž
omezený.

Uvažujme, že armáda přejde do útoku
v pásmu 60—100 km. V tom případě ope-
rační hustota bude asi 20 km na divizi.

Během útoku se může útočné pásmo
armády rozšířit až na 150 km. V tomto pá-
smu budeme tedy uvažovat přechod armády
do obrany.

Budeme-li předpokládat 3 divize v prv-
ním sledu, připadá tedy na divizi kolem
50 km. Nelze tedy uvažovat nějaké hustoty
dělostřelectva. Tím více vyniká prvový-
znam raketových a ostatních ZHN. Čili

možnosti armády třeba posuzovat podle složení, naplnění a bojeschopnosti svazků a hlavně podle počtu ZHN.

Rekli jsme, že divize bude přecházet do obrany v pásmu 50 km. To prakticky znamená, že může bránit jeden hlavní směr.

Vezmeme-li v úvahu, že motostřelecký prapor brání rajón 3×3 km a mezery mezi prapory připustíme do 3 km, pak pro msp

s 2 prapory v 1. sledu vychází 10 km,

s 3 prapory v 1. sledu vychází 15 km.

Divize potom může bránit

s 2 pluky v 1. sledu 30 km,

s 3 pluky v 1. sledu 45 km.

Čili může udržet zhruba útočné pásmo jednoho nepřátelského armádního sboru.

Potom armáda s 3 divizemi v 1. sledu (každá divize 30—45 km s mezerou mezi divizemi 10—20 km, která bude zabezpečena taktickými raketami divizi) může bránit pásmo 150 km, které jsme uvažovali, ba dokonce i širší. Ovšem přitom třeba brát v úvahu, že nebude v celém pásmu jen obranná bojová činnost, jak bylo již dříve zdůrazněno.

Základní složení armády budou tvořit rakety, tankové a motostřelecké svazky.

V použití druhů vojsk nepůjde o nové otázky a proto se o něm zmíním jen stručně.

Rakety

Přítomnost operačně taktických raket v armádě umožňuje spolu s protitankovými řízenými střelami vytvořit rychle výhodné operační uskupení armády (úder raket je překrytí), umožňuje ničit ZHN nepřítele a jeho hlavní uskupení na celou hloubku sestavy a mařit jeho přípravu, ničit zálohy, velitelská stanoviště armád a sboru, letiště a ostatní důležité cíle.

Taktické rakety se použijí na ZHN a důležité cíle hlavně v dotyku s nepřítelem, a sice na ty cíle, kde by palba dělostřelečtva nebyla účinná.

Dělostřelectvo doplňuje palbu raket na ZHN, dělostřelecko, tanky, pěchotu, radiolokátory nepřítele a ostatní cíle.

II. Organizace obranné operace

Veškerá činnost při organizaci obrany bude charakterizována bojem o čas a nutností provést v co nejkratší době všechna opatření nutná pro odrazení úderu nepřítele.

Vzhledem k tomu, že přechod do obrany probíhá v průběhu útočné operace, bude nutno v řadě případů současně s přípravou

Vojska PVO

Jejich hlavním úkolem bude nedopustit nepřátelské úder z vzduchu, vést průzkum vzdušného nepřítele a vést boj s jeho vzdušným průzkumem i výsady.

V případě, že armáda bude mít jednotky prtileťadlových řízených raket, prtileťadlové dělostřelectvo malé a střední ráže a radiotechnické prostředky v obvyklém počtu, je schopna vést boj se vzdušným nepřítelem od 200 do výšky 22 000 m.

Základ PVO budou tvořit

rakety a prtileťadlové dělostřelectvo v součinnosti s frontovým letectvem, PVO sousedů a s posilovými protiradiotechnickými prostředky.

Letecká podpora

Letecká armáda bude plnit hlavní úkoly ve prospěch vojsk frontu, útočících na směru rozhodující činnosti vojsk.

Proto třeba počítat s podporou jen v malé míře a pouze v nejzávažnějších momentech operace.

Ženíjní vojsko

Hlavní úkoly ženíjního vojska budou

- zabezpečení manévru,
- vybudování nejdůležitějších obranných rajónů a velitelských stanovišť z hlediska protiatomové ochrany,
- budování zátarasů na důležitých směrech,
- maskování.

Chemické vojsko

Bude plnit úkoly v ochraně proti ZHN, a sice

- speciální průzkum,
- kontrola radioaktivního zamoření vojsk i materiálu,
- zabezpečení kontroly ozáření osob,
- zabezpečení vojsk místy speciální očisty,
- odmoření a desinfekce terénu.

Ostatní druhy vojsk víceméně pokračují v plnění úkolů k zabezpečení činnosti velení a vojsk z útočné operace.

rozhodnutí a plánováním operace řešit celou řadu úkolů, jako

- řízení průzkumu (ZHN, uskupení nepřítele, pravděpodobné směry úderu),
- provedení úderů ZHN s cílem zmaření např. úderu,
- likvidace následku úderů ZHN nepřítele a překonávání zamořených prostorů,

— boj s výsadky a eventuálně s tanko-
vými jednotkami, které se prorvaly do
hloubky,

— opevňování důležitých prostorů, orga-
nizace paleb, pod jejichž přikrytím budou
vojska přecházet do obrany,

— eventuálně jiné úkoly, které vypl-
nou ze situace při přechodu do obrany.

Rozhodnutí přijímá velitel armády na
základě ujasnění úkolu, všestranného oce-
nění situace a předvídání možného vývoje
bojové činnosti v průběhu obranné operace.

Nejdůležitějším bodem v rozhodnutí
velitele bude použití ZHN. V tomto bodě
může uvést:

— cíle a úkoly ZHN, počet, kilotonáž,
druhy,

— zálohu velitele armády,

— cíle a jejich rozdělení na raketové
vojsko a letectvo,

— způsob provedení úderu a druh vý-
buchu,

— v kterých prostorech se zakazují po-
zemní výbuchy,

— zásady součinnosti vojsk s raketo-
vými jednotkami při využití úderů,

— manévry raketových jednotek,

— úkoly průzkumu a doplňkového prů-
zkumu před úderem.

Organizace obrany

Organizace obrany bude obsahovat

— uskupení raketových vojsk,

— uskupení ostatních sil a prostředků,

— organizace paleb,

— ženijní úpravy.

Všechny tyto elementy musí být navzá-
jem tak skloubeny, aby zabezpečovaly vy-
tvoření pevné a aktivní obrany, která by
umožňovala odrazit útok nepřítele a vytvá-
řela příznivé podmínky pro jeho zničení
úderem ZHN i palbou ostatních zbraní a
těsné součinnosti s protitúderem.

Organizace obrany musí odpovídat zá-
myslu a zabezpečovat soustředěné úsilí na
hlavním směru, ovšem ne zhuštěním sesta-
vy vojsk, ale soustředěným úderem ZHN a
ostatních palebných prostředků a protitúde-
rem druhých sledů a záloh.

Musí zabezpečovat rozptýlené rozmístění
vojsk využití terénu z hlediska ochrany
proti ZHN a musí mít dostatečnou hloubku
i z hlediska aktivní činnosti ženijního voj-
ska.

Třeba je organizovat tak, aby klamala
nepřítele v uskupení hlavních sil a pro-
středků.

Operační uskupení armády bude záviset
od úkolu, situace, od množství ZHN, slo-
žení a očekávané činnosti nepřítele. Musí

zabezpečovat hluboko členěnou obranu,
schopnou rychlého a širokého manévru
z hloubky i podél fronty pro provedení
protiztečí a protitúderů s cílem zničení ne-
přítele a rychlého vytvoření uskupení pro
přechod do útoku.

Bude obsahovat

— uskupení raketových vojsk,

— uskupení divizí 1. a 2. sledu (zálohy),

— uskupení vojsk PVO (armádních),

— zálohy,

— POZ.

Raketové vojsko bude výhodně umísťovat
mimo směr očekávaného hlavního úderu ne-
přítele a mimo prostory rozmístění vojsk.

Důležitou úlohu mají pohotovostní ba-
terie, připravené k ničení ZHN nepřítele.

Je samozřejmé, že je výhodné mít ope-
rační uskupení vojsk ve dvou sledech.

Přítom v řadě případů bude výhodné mít
v druhém sledu více než polovinu sil, hlav-
ně tankových, poněvadž síla obrany spočívá
na manévru v součinnosti s úderem ZHN.

Bude proto nutné provést rychlé pře-
skupení s cílem vytvořit 2. sled v tom pří-
padě, že armáda přechází do obrany až po
zasažení 2. sledů.

Může si někdy, např. v počátečním ob-
dobí války, situace vynutit, že armáda ne-
bude mít 2. sled a nebude ho moci ani při
přechodu do obrany vytvořit. V tom případě
však bude nutno vyčlenit alespoň zálohu
ne slabší nežli 1. divize.

Složení a úkoly 1. sledu armády závisí
od počtu ZHN, zámyslu operace a situace
při přechodu do obrany.

Zásadně bude třeba vyčlenit do 1. sledu
tolik sil, aby nepřítel byl přinucen rozvi-
nout své hlavní síly a aby 1. sled současně
udržel nejdůležitější rajóny, na jejichž udr-
žení je závislé provedení protitúderu.

Je třeba soustředit úsilí k přehrazení
nejdůležitějších směrů, aby nepřítel byl při-
nucen při rozvíjení zhušťovat tam sestavu
a poskytnout tak výhodné podmínky pro
zničení ZHN a zmaření útoku.

V krajním případě musí pak 1. sled vy-
tvořit výhodné podmínky pro zničení ne-
přítele druhým sledem armády.

Druhý sled armády je hlavně určen pro
provedení protitúderu, pro záměnu 1. sledu
nebo jeho zesílení, k udržení důležitých ra-
jónů, k boji s výsadky nebo diverzními sku-
pinami v operační hloubce.

Rozmísťuje se na vzdálenost, která vy-
lučuje jeho zasažení dělostřelectvem a tak-
tickými raketami nepřítele. Musí být v stále
pohotovosti k protitúderu nebo k obraně.

Divize 1. sledu tvoří taktickou hloubku
— do 40—50 km, ostatní operační hloubku.

Uskupení vojsk PVO armády v součinnosti s PVO frontu přikrývá vojska armády, hlavně raketová vojska, 2. sledy, velitelská stanoviště a nejdůležitější tylové objekty.

Jednotky protiletadlových řízených raket budou přikrývat hlavně raketová vojska „země—země“ a hlavní síly armády. Jako v útočné operaci ani v obraně se nezačleňují do protiletadlových skupin.

Protiletadlové dělostřelectvo se využívá k posílení divizí a k doplnění přikrytí hlavního uskupení armády.

Z armádních záloh jako nejdůležitější prostředek manévru je APTZ. V jejím použití, jakož i v použití ostatních záloh nemůže být žádných zvláštností.

Organizace paleb

Síla obrany závisí především od ZHN. Proto také úder raketových zbraní s jadernou náloží i ostatní ZHN tvoří základ plánu paleb.

Organizuje se s cílem zmařit útok nepřítele již ve stadiu příprav a zabezpečit obnovení útoku v nejkratší době.

Plánem paleb musí být zabezpečeno řešení těchto hlavních úkolů:

- zničení ZHN nepřítele ihned po jejich zjištění — nejdůležitější úkol,
- zničení hlavního úderního uskupení nepřítele při přípravách k útoku, na čarách rozvinutí nebo ve východišti k útoku,
- odrazení nepřátelského útoku,
- podpora vojsk při protiztečích a protiúderch,
- přikrytí mezer, křídel, překážek a zátarasů.

V plánu se určují prostory hromadných úderů, v nichž jsou nejvýhodnější podmínky pro ničení nepřítele ZHN, letectvem, dělostřelectvem i tanky ze zakrytých palebných postavení. Prostor je rozdělen pro jednotlivé zbraně buď podle úseků nebo cílů.

Tyto prostory se určují v hloubce u nepřítele, před frontou 1. sledu, na křídlech, v mezerách i v hloubce vlastní obrany.

Podle důležitosti mohou být armádní nebo divizní. V armádních prostorech mohou působit i prostředky frontu a sousedů.

Základ systému palby tvoří ZHN všech druhů. Jejich úder doplňuje letectvo a dělostřelectvo.

Kromě hromadných úderů plánují se i jednotlivé úderky na menší cíle apod.

Hlavní důraz třeba položit na zničení ZHN. Znovu zdůrazňují tento úkol, poněvadž bude-li nepřítel zbaven ZHN, je rozhodnuto o výsledku operace.

Systém paleb musí především umožňovat rychlé soustředění palby všech prostředků na pravděpodobné hlavní směry útoku nepřítele.

Zahrnuje v sobě:

- plán paleb všech druhů zbraní,
- určení skupin palebných prostředků,
- způsob jejich manévru,
- příprava prvků pro zahájení palby,
- organizace velení,
- organizace součinnosti všech prostředků.

Při plánování palby v armádě bude třeba určit:

- palebné úkoly, které z hlediska armády třeba řešit (ničení ZHN, zmaření příprav k útoku, zmaření palebné přípravy nepřítele atd.),
- směry, na které třeba soustředit palebné úsilí a prostory hromadných úderů na nich na celou hloubku,
- počet a druh palebných prostředků, které na jednotlivé směry a do prostorů na nich působí,
- spotřeba atomové i obyčejné munice pro každý úkol.

K řešení těchto úkolů se provede nejvýhodnější rozmístění raketových prostředků a dělostřelectva, organizuje se manévry jimi, organizuje se součinnost mezi vojsky, raketami, dělostřelectvem, letectvem i zálohami.

Znovu zdůrazňují, že trvalá pozornost musí být zaměřena na stálou pohotovost všech palebných prostředků, hlavně raketových, k ničení ZHN nepřítele.

K organizaci paleb musí velitelé všech stupňů přistoupit ihned a nečekat na směrnice staršího náčelníka. Teprve potom se plán upřesní a sladí.

Ženíjní zabezpečení

Úkoly ženíjního zabezpečení budou spočívat hlavně v zabezpečení palebných úderů především ZHN, v zabezpečení manévru a ve zvýšení odolnosti obrany.

Opatření budou zahrnovat:

- vybudování vyčkávacích, hlavních a záložních prostorů pro raketová vojska,
- úprava a udržování komunikací,
- budování obranných rájů v divizích 1. a 2. sledu, postavení záloh, záložních prostorů pro divize 1. 2. sledu i zálohy,
- budování velitelských stanovišť,
- maskování.

Ženíjní vojsko bude nuceno plnit úkoly ve velmi složité situaci. Proto nelze vyloučit v některých případech ani přehrazení směru útoku nepřítele pozemními atomový-

mi výbuchy a vytvoření tak podmínek k přechodu do obrany a k plnění úkolů ženijního vojska. Je rovněž samozřejmé, že bez speciálních ženijních strojů si nelze představit provádění ženijních úprav terénu v tak krátké době.

Rovněž není možno uvažovat o úplném vybudování, poněvadž obrana bude jen krátkodobá. Ženijní opatření musí být proto omezeno na nejdůležitější směry a zplánována tak aby nebránila přechodu do útoku.

2. Organizace a udržování součinnosti

Organizace součinnosti spočívá ve sladěním jaderných úderů, palby všech druhů, úderů letectva a činnosti vojsk s cílem včasného zesílení obrany na nebezpečných směrech, likvidace následků úderů ZHN nepřítele a provedení protiztečí a protiúderů.

Zásady organizace součinnosti musí vycházet ze zámyslu operace. Součinnost musí být nepřetržitá, pružná a musí zabezpečovat přenášení úsilí na jiné směry.

Organizuje se po směrech a úkolech vojsk, především na předpokládaném hlavním směru, nepřátelského útoku.

Úkoly, podle kterých se součinnost organizuje, mohou být:

- ničení nepřítele na dalekých přístupech, v prostorech soustředění, na pochodu a při rozvinování,
- boj za udržení obranných rájů divizí 1. sledu,
- armádní protiúder,
- přenesení úsilí na jiný směr,
- boj se zálohami nepřítele.

Vzhledem k časové tísní při přechodu do obrany bude nejvýhodnější, aby velitel armády organizoval součinnost osobně i svým štábem.

Zásady se připravují již při přípravě rozhodnutí. Bude třeba je organizovat souběžně s přípravou operace, tj. při stanovení úkolů svazkům a druhům vojsk, při rekonstrukci (bude-li provedena třeba jen na hlavním směru), při plánování a systematicky se bude upřesňovat za boje podle vývinu situace.

Cílí nelze počítat s tím, že organizace součinnosti bude se provádět jako zvláštní opatření v časově vymezené době, ale bude součástí všech opatření tak, jak se budou postupně provádět.

K upřesnění nejdůležitějších otázek budou s výhodou využívány výjezdy velitele armády, jeho zástupce, příslušníků štábu a velitelů druhů vojsk k jednotkám.

Bude-li protipříprava — tedy pro účast

frontových prostředků, eventuálně prostředků sousedů v ní anebo v systému palby — třeba organizovat součinnost s těmito prostředky.

Základní otázky jak při boji divizí 1. sledu, tak při protiúderu, budou použití ZHN z hlediska maximálního využití i z hlediska bezpečnosti vlastních vojsk. Proto i otázka radioaktivního zamoření musí být řešena do všech detailů.

3. Organizace všestranného zabezpečení operace

Všechna opatření organizuje velitel armády a jeho štáb s cílem vytvořit podmínky pro úspěch operace.

Na všech opatřeních se odrazí zvláštnosti přechodu do obrany v průběhu útočné operace a požadavek zničení nepřítele v krátké době a pokračování v útoku.

Opatření budou plně záviset na rozhodnutí velitele armády (zámyslu operace) a budou organizována na známých zásadách.

Proto se stručně zmíním jen o průzkumu a dosažení překvapení.

Hlavní úkoly průzkumu budou:

- zjištění ZHN a jejich prověření před provedením vlastního úderu na ně,
- zjištění a sledování příprav nepřítele, pochodu a rozvinování k útoku, pravděpodobný směr útoku,
- přípravy nepřítele k provedení úderu ZHN,
- sledování záloh nepřítele,
- zjištění sestavy nepřítele, který se vklíní do obrany.

Řešení zvlášť prvního, a řekl bych jednoho z hlavních úkolů, bude velmi složité, poněvadž bude velmi náročné na rychlé předání zpráv. Bude také podmiňovat hlavní úkol — zničení ZHN ihned při zjištění.

Pokud jde o **dosažení překvapení**, budou všechna hlavní opatření plánována podle směrnic frontu.

Překvapení dosáhneme:

- utajením zámyslu a plánu operace,
- rychlým a skrytým přeskupením sestavy,
- provedením hromadných úderů především jaderných, s překvapením,
- nečekanými pro nepřítele protiztečemi a protiúderu,
- klamáním nepřítele.

Jedním z hlavních opatření bude operační maskování. Zde opět důležitou úlohu bude hrát skrytí vlastních raketových prostředků.

Opatření pro operační maskování určuje velitel armády při rozhodnutí.

III. Vedení obranné operace

Obranná operace armády, dočasně vynucená v rámci frontové útočné operace, bude mít ve svém průběhu určité zvláštnosti.

Zásadní charakteristické rysy budou spočívat v provádění hromadných úderů jaderných, chemických a obyčejných prostředků na nepřítele především jeho ZHN při přípravě, při úderu a při vklínění se v obranu, v provedení manévru s cílem vytvoření aktivnosti obrany na směrech hlavního úderu nepřítele, v provedení protiztečí a protiúderů spolu s udržením důležitých prostorů jak v taktické, tak operační hloubce a v vedení boje se zálohami nepřítele.

Přitom třeba provádět protiatomový manévr s cílem vyvést včas vojska zpod úderu ZHN nepřítele.

1. Vedení obranné operace do vklínění se nepřítele do obrany

Jak bylo uvedeno již na počátku, nebude přechod do obrany současný na celé frontě armády. Proto často může armáda hlavními silami nebo částí sil pokračovat v útoku a současně bude nutno již provádět opatření spadající do rámce obranné operace. Musí být snaha především zmařit útok nepřítele a jen v krajním případě řešit odrazení útoku přechodem do obrany.

Proto za takových podmínek může být prováděna protipříprava.

V ní pravděpodobně se zúčastní i frontové prostředky, jako rakety i letecká armáda, ovšem hlavní úkol jejich bude podpora útočících vojsk frontu. Tyto prostředky v součinnosti s armádními umožní zničení nepřítele na celou hloubku, hlavně jeho ZHN a letectvo na letištích i ve vzduchu.

Síla tohoto úderu a jeho provedení s překvapením může v samém začátku zmařit nebo podstatně oslabit útok nebo protiúder nepřítele a nedovolit mu tak převzít iniciativu.

Někdy však situace může vyloučit provedení protipřípravy, například bojuje-li armáda na široké frontě, nebo podařilo-li se nepříteli provést úder s překvapením.

Obranná operace se bude na počátku vyznačovat značně nerovnoměrným průběhem. Bude to spojení téměř všech druhů bojové činnosti od útoku, přes střítné boje až po obranu. Proto také jednotlivé svazky mohou být v různém postavení vzhledem k nepříteli, na některém směru může být ve výhodě on, jinde vlastní vojska. Od sa-

mého začátku bude hlavním úkolem velitele armády sladit bojovou činnost svazků 1. sledu tak, aby bylo využito všech výhod vyplývajících ze situace k zastavení a zničení nepřítele.

Půjde především o ničení ZHN nepřítele, o koordinaci činnosti vojsk s údery ZHN, o sladění protiztečí, o využití výhodného postavení některých svazků (útvárů) k úderům do boku a týlu útočícího nepřítele.

Bude nutno zabezpečit — v případě, že 2. sled byl již zasazen — vyvedení divízi, které jsou určeny jako 2. sled z boje (stejně tak i záloh) a jejich umístění ve vyčkávacím prostoru tak, aby bylo zaručeno jejich rychlé vyvedení na hlavní směr útoku nepřítele buď k provedení protiúderu nebo k zaujetí obrany.

Současně v této době ženijní vojsko bude obranné rajóny, komunikace pro manévr z hloubky i podél fronty a na hlavních směrech zátarasy.

Nepřítel bude se snažit využívat slabých míst a mezer v sestavě k proniknutí do operační hloubky. Proto velitel armády musí připravovat a také použít k jeho zastavení úderů ZHN, energicky snímat vojska z pasivních úseků a manévrem zajistit aktivitu těchto slabě bráněných směrů.

Rovněž divize 1. sledu využívají plně svých taktických raket k ničení nepřítele a manévru hlavně tankovými jednotkami a zálohami k provedení protiztečí do boku a týlu nepřítele.

Podle situace iniciativně přeskupují své síly.

Je třeba se řídit zásadami, že za dané situace zdoluhavé boje za udržení a obnovení fronty nemohou mít místo. Úspěch obrany může být zaručen jen správným spojováním úderu raket s jadernou náloží a aktivní činností vojsk. Proto veškerá bojová činnost vojsk v tomto období musí směřovat k ničení ZHN nepřítele a jeho hlavního uskupení údery ZHN, k udržení důležitých prostorů s tím vytvořit podmínky pro zničení nepřítele protiúderem a přejít v nejkratší době znovu do útoku.

Čili, bude charakterizována údery ZHN, širokým manévrem, rychlostí a vysokou dynamičností.

Proto hlavní úlohu bude hrát sladění činnosti raketových vojsk a ostatních ZHN s aktivní činností pozemních, hlavně tankových vojsk.

2. Armádní protiúder

Konečně zničení nepřítele, započaté úderem ZHN a divizemi 1. sledu, připadá armádnímu protiúderu.

Rozhodnutí, na kterém směru provést protiúder, bude rozhodující pro úspěch operace. Nepřítel bude rovněž útočit po směrech, bude přenášet úsilí a proto bude důležité vyhodnotit, který je hlavní směr a kde proto je účelné provést protiúder.

Nejvýhodnější směr protiúderu bude do boku vklínivšího se nepřítele.

Ovšem nelze vyloučit ani čelní protiúder, zvláště v případě, že je třeba zastavit a zničit nepřítele.

K provedení protiúderu velitel armády určí:

- posilové prostředky,
- úkol,
- směr úderu,
- čáru rozvinutí,
- dobu a
- opatření k zabezpečení.

Úkol se zpravidla určuje na celou hloubku protiúderu.

Možno ho rozdělovat

— na bližší úkol — zničení protistojícího nepřítele a

— další úkol — zničení záloh a vytvoření podmínek pro pokračování v útoku.

V případě, že se nepřítel vklíní na malou hloubku, není nutno dělit úkol. Příspěje to i k rychlejšímu zničení nepřítele.

Nejvýhodnější doba k provedení protiúderu pravděpodobně bude, když ZHN nepříteli jsou z větší části zničeny, když je rozložena jeho bojová sestava údery vlastních ZHN i bojovou činností vojsk, když útok nepřítele ztrácí tempo, když má zasaženy zálohy (taktické) a operační zálohy jsou vzdáleny pro zdržení údery ZHN.

Z uvedeného vyplývá, že hlavním úkolem armády v obranné operaci v průběhu frontové útočné operace bude aktivní a úpornou obranou zabezpečit pokračování útoku na hlavním směru.

Řešení tohoto úkolu vyžaduje umění organizovat obranu v podmínkách oboustranného použití ZHN v čase co nejkratším.

Rozhodující význam bude mít zničení ZHN nepřítele jakýmkoliv způsobem (palebné údery, diverze atd.).

Vedení obrany spočívá na účelném a rozhodném použití ZHN a jejich maximální využití vojsky, na manévru podél fronty i z hloubky a na úporné obraně klíčových pozic. Na každém směru musí být nepřítel ničen již na přístupech ZHN a zničení dokončeno protiúderem a tak zajištěno pokračování v útoku v nejkratší době. K tomuto požadavku musí být soustředěno veškeré úsilí velitelů i vojsk.

Prameny: Nové řady a konzultace na akademii Frunze v Moskvě.

Čáry rozvinutí k protiúderu bude nejvýhodnější volit v mezerách v nepřátelské sestavě tak, aby se opíraly o pevné uzly obrany.

Východ na čáru rozvinutí bude se zpravidla uskutečňovat bez příkrytí vlastními jednotkami, tedy pouze pod příkrytím PO. Zpravidla třeba očekávat charakter střetného boje s rozvinutím sil z chodu.

Základem podpory protiúderu jsou údery ZHN skupinové i jednotlivé, a to nejen na směr úderu, ale i pro příkrytí boků a křídel protiúderného uskupení. Za dynamické situace právě příkrytí boků má velký význam.

Na podporu protiúderu s výhodou možno využít výsadku s úkolem nedopustit přesun záloh a jejich zásah proti protiúderu nebo k vytvoření podmínek pro obklíčení nepřítele.

K rozvíjení protiúderu bude výhodné využít kromě 2. sledu, vojska z ostatních úseků fronty, které možno v této době oslabit, nebo i ty jednotky, které byly zasaženy údery ZHN, neztratily však bojovschopnost. V tom případě provedou speciální očistu až po splnění úkolu v protiúderu.

V klamání nepřítele třeba pokračovat v průběhu celé operace a proto klamná opatření mají značný význam při zastření příprav a utajení směru protiúderu.

Obranná operace končí, když armáda splní úkol odražením protiúderu nebo zameřením útoku, zničí vklínivšího se nepřítele a obnoví útok v sestavě vojsk frontu.

Není-li možno obnovit útok celou sestavou armády, tu je třeba alespoň zabezpečit přechod do útoku tankovými svazky, aby se co nejdříve zmenšila vzniklá mezera mezi hlavními silami frontu, které pokračovaly v útočné operaci.

V tom případě bude nutné armádu posílit.